

Nr 101.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående understöd åt avlidne förvaltaren vid Alnarps egendom Gottfrid Fredricsons och hans efterlevande hustrus minderåriga barn; given Stockholms slott den 6 april 1915.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att vart och ett av avlidne förvaltaren vid Alnarps egendom Gottfrid Fredricsons och hans efterlevande hustru Agnes Maria Fredricsons, född Törnqvist, minderåriga barn Orvar Erik Adolf, Malte Erik Ossian, Tage Gottfrid Arnold, Gunvor Maria Karolina och Estrid Agnes Ellinor må från och med år 1915 av Alnarps egendoms medel uppbära ett årligt uppfostringsbidrag av etthundra kronor att åtnjutas intill uppnådd ålder av 18 år.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Johan Beck-Friis.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 6
april 1915.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen statsrådet friherre Beck-Friis anförde.

Styrelsen för lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp har hos Kungl. Maj:t anhållit, att, sedan förvaltaren vid Alnarps egendom Gottfrid Fredricson avlidit den 2 oktober 1914, efterlämnande änka och fem oförsörjda barn, Kungl. Maj:t måtte låta änkan under den tid något av nämnda barn vore omyndigt av Alnarps egendoms medel uppbära ett årligt pensionsbelopp av 700 kronor.

Häröver hava infordrade utlåtanden avgivits den 22 december 1914 av lantbruksstyrelsen och den 15 mars 1915 av statskontoret.

Av handlingerna inhämtas, att Fredricson i äktenskap med Agnes Maria Fredricson, född Törnqvist, född den 21 februari 1873, efterlämnat barnen Orvar Erik Adolf, född den 6 augusti 1901, Malte Erik Ossian,

född den 18 maj 1903, Tage Gottfrid Arnold, född den 10 maj 1905, Gunvor Maria Karolina, född den 7 september 1906, och Estrid Agnes Ellinor, född den 4 november 1908, ävensom att boets tillgångar vid hans dödsfall uppgått till 23,549 kronor 76 öre, varav 16,000 kronor utgjorde livförsäkring.

Styrelsen för nämnda institut har i ansökningen anfört i huvudsak följande. Den duglighet, varmed Fredricson förvaltade Alnarps egendom och förestått den vid egendomen förlagda lantbruksskolan, föranledde styrelsen att i avsikt att i sin mån söka mildra de svåra ekonomiska omständigheter, vari Fredricsons änka kommit genom hans död, till Kungl. Maj:t ingå med framställning om ovanberörda understöd.

Fredricson hade av styrelsen antagits till sin nyssnämnda befattning år 1908, sedan han förut dels förvaltade enskilda gårdar dels under sex år tjänstgjort såsom lärare och inspektor vid lantbruksskolor. Under de nära sex år, som förflutit sedan Fredricson tillträdde sin befattning vid Alnarp, hade han med nit och framstående skicklighet skött befattningen såsom förvaltare av Alnarps gård, där anspråken, på grund av att densamma skulle vara mönstergård och tjänstgård som undervisningsmaterial i olika riktningar, vore synnerligen höga. Det stora antalet eller närmare 200 lantbrukslärlingar, vilka under de gångna åren utexaminerats från lantbruksskolan, bevarade honom i tacksamt minne som den skicklige och intresserade läraren. I egenskap av självskriven ledamot av den vid Alnarp förlagda statens provningsanstalt för maskiner och redskap hade han vidare utfört ett sakkunnigt och gediget arbete och efterlämnade där ett svårersätligt tomrum.

Såsom egendomens förvaltare och lantbruksskolans föreståndare hade Fredricson intill sista året uppburit en lön av 4,000 kronor jämte till omkring 1,000 kronor uppskattade naturaförmåner. Sista året hade härtill kommit ett lönetillägg av 500 kronor. Då pensionsrätt icke tillkomme förvaltaren av Alnarps egendom, långt mindre pension till överlevande änka och barn, hade Fredricson för att i någon mån trygga sin familjs framtid skaffat en så hög livförsäkring, som löneinkomsterna tillät; men för hans änka, som skulle försörja ej blott sig utan 5 barn i åldern 6—13 år och därtill giva dem nödig uppfostran, kunde denna försäkring jämte det kontanta överskott, som bouppteckningen i övrigt visade, icke på något sätt förslå för ändamålet. Då emellertid staten såsom arbetsgivare otvivelaktigt likaväl som den enskilde kunde anses vara skyldig att skydda för allt för stora umbäranden dem, som den tagit i sin tjänst, ävensom under vissa förhållanden deras efterlevande, funne styrelsen det vara billigt, att Alnarps egendom i föreliggande fall trädde hjälpande

emellan och sökte tillförsäkra änkan efter förvaltaren Fredricson ett understöd genom ett årligt pensionsbelopp under den tid, då barnen behövde uppfostran eller närmare bestämt så länge omyndiga barn funnes, det ville säga till år 1930. Då Fredricson nu senast uppburit en avlöning motsvarande 5,500 kronor per år, syntes detta i enlighet med vanlig beräkning för änkepensioner motivera ett pensionsbelopp av 700 kronor årligen.

I sitt utlåtande i ärendet har lantbruksstyrelsen anfört följande.

Vad styrelsen för lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp anfört angående den duglighet, varmed Fredricson förvaltade Alnarps egendom och förestått statens vid egendomen förlagda lantbruksskola, kunde lantbruksstyrelsen tillfullo vitsorda. Under hans insiktsfulla ledning hade egendomen icke endast bibehållit utan även ytterligare stadgat sin erkända rangplats såsom en av Skånes mest framstående mönstergårdar, något som icke minst från den synpunkten varit av betydelse, att de många elever, som under hans förvaltartid utgått från såväl institutet som den av Fredricson ledda lantbruksskolan, härigenom blivit satta i tillfälle att under sin vistelse vid Alnarp inhämta goda lärdomar, hur ett rationellt jordbruk skulle drivas och skötas. De förtjänster, som Fredricson sålunda nedlagt vid skötseln av Alnarps egendom och som i väsentlig grad bidragit till att ytterligare höja dess avkastning, utgjorde enligt lantbruksstyrelsens mening tungt vägande skäl för att staten, på sätt Alnarpsstyrelsen föreslagit, skulle bereda Fredricsons änka erforderligt understöd för hennes och hennes barns uppehälle och de senares uppfostran. Genom att nämnda understöd utginge av egendomens avkastning, syntes det lantbruksstyrelsen, att detsamma komme att närmast motsvara det försörjningsbidrag en enskild ägare av större lantegendom under liknande förhållanden plägade lämna ej endast äldre arbetare utan även tjänares efterlevande, vilka därav vore i behov.

Med hänsyn till den stora familj Fredricson efterlämnade ansåge lantbruksstyrelsen det föreslagna understödsbeloppet icke vara för högt beräknat.

Statskontoret har anfört, att det visserligen med hänsyn till den jämförelsevis korta tid av icke fullt sex år, varunder Fredricson varit anställd såsom förvaltare vid Alnarps egendom, förefölle statskontoret i någon mån tveksamt, huruvida tillräckliga skäl kunde anses föreligga för beredande av understöd åt hans efterlämnade anhöriga på sätt, nu blivit föreslaget. Emellertid måste det enligt statskontorets mening anses framgå av handlingarna, att änkan Fredricson vore för familjens

uppehälle och de fem minderåriga barnens uppfostran i behov av ekonomiskt understöd. Vid sådant förhållande och då Fredricson avlidit under anställning i statens tjänst samt hans däri nedlagda arbete synnerligen väl vitsordats, syntes billigheten bjuda, att sådant understöd bereddes hans familj av allmänna medel. Detta understöd syntes dock böra inskränkas till ett bidrag av 100 kronor för vart barn att åtnjutas intill uppnådd ålder av 18 år. På grund härav och då frågan om beredande av sådant bidrag finge anses, även om Alnarps egendoms medel, såsom förslaget innebure, skulle anlitas för ändamålet, vara av beskaffenhet att lämpligen böra föreläggas riksdagen, hemställde statskontoret om avlåtande av proposition i dylikt syfte.

På grund av vad i detta ärende förekommit anser jag mig böra tillstyrka, att understöd beredes makarna Fredricsons barn till de belopp och på det sätt statskontoret föreslagit. Jag hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen medgiva,

att vart och ett av avlidne förvaltaren vid Alnarps egendom Gottfrid Fredricsons och hans efterlevande hustru Agnes Maria Fredricsons, född Törnqvist, minderåriga barn Orvar Erik Adolf, Malte Erik Ossian, Tage Gottfrid Arnold, Gunvor Maria Karolina och Estrid Agnes Ellinor må från och med år 1915 av Alnarps egendoms medel uppbära ett årligt uppfostringsbidrag av etthundra kronor att åtnjutas intill uppnådd ålder av 18 år.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga . . . till detta protokoll utvisar, skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. Lekander.